

Drie duingebieden, één beheersplan!

G.M. Leltz
DZH, Natuurbedrijf, afdeling Duinstrategie
Postbus 34
2270 AA Voorburg

EEN VISIE OP NATUUR IN DE RANDSTAD

Berkheide, Meijendel en Solleveld zijn duingebieden met hoge natuurwaarden. Zij vormen een belangrijke schakel in de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland. Het gebied heeft deels de wettelijke status van beschermd natuurmonument. Natuur is dan ook een belangrijke functie van het gebied. De ligging van het gebied in de randstad brengt echter ook andere verplichtingen met zich mee. Met omvangrijke bevolkingscentra in de omgeving biedt het natuurgebied een oase van rust aan de vele bezoekers. Daarnaast heeft de productie van drinkwater voor diezelfde randstad van oudsher een belangrijk plaats. Dat het duingebied een belangrijke rol vervult in de kustverdediging spreekt vanzelf.

Een nieuw beheersplan

In 1999 is door DZH - in samenwerking met Staatsbosbeheer - een nieuw beheersplan opgesteld voor de duingebieden Berkheide, Meijendel en Solleveld. Aanleiding was het aflopen van het bestaande beheersplan voor Meijendel. Daarnaast is DZH de afgelopen jaren gefuseerd en gereorganiseerd en ontstond bij de 'nieuwe' terreinbeheerder behoefte aan een eenduidig plan voor het gehele beheersgebied. Reden van de samenwerking met SBB is dat Berkheide door beiden beheerd wordt: het westelijk deel inclusief het Ganzenhoekbos door SBB, het oostelijke gedeelte door DZH. Aangezien het plan in verband met de erfpachtovereenkomsten (zie figuur 1) door zowel SBB als de gemeente Den Haag én het Hoogheemraadschap van Delfland goedgekeurd moet worden is een begeleidingsgroep in het leven geroepen om in een vroegtijdig stadium overeenstemming te bereiken. Hierin hadden de volgende partijen zitting: gemeenten Den Haag, Wassenaar en Katwijk, Staatsbosbeheer, Provincie Zuid-Holland en de Hoogheemraadschappen van Rijnland en Delfland.

Doelstellingen

Richtinggevend bij het bepalen van de visie ten aanzien van natuur is het Natuurbeleidsplan uit 1990 en de daarop volgende uitwerkingen voor de Ecologische Hoofdstructuur. Voor de verschillende functies, zijnde natuur, waterwinning, natuurgerichte recreatie en landschap-archeologie-cultuurhistorie, zijn afzonderlijke hoofddoelstel-

lingen vastgesteld. Deze zijn verwoord in termen van instandhouding, herstel en ontwikkeling van de betreffende waarden. Om deze algemene doelstellingen te kunnen vertalen naar meet- en toetsbare beheersdoelstellingen is gekozen voor een systeem van natuur- en recreatiedoeltypen, gebaseerd op de landelijke Natuurdoeltypologie opgesteld door het IKC (Informatie- en KennisCentrum van het ministerie van LNV). Anders dan voorheen wordt daardoor concreter aangegeven welke doelen nagestreefd worden in welke omvang en kan tijdens en na de planperiode worden vastgesteld of de doelstellingen bereikt zijn. De huidige situatie is in dezelfde eenheden of doeltypen beschreven en per deelgebied is vastgesteld welke verdeling van de doeltypen over tien jaar wenselijk zou zijn. Daaraan gekoppeld zijn concrete beheersmaatregelen geformuleerd om de gestelde doelen te bereiken. Voor evaluatie is monitoren van de doeltypen en -soorten van groot belang.

Veranderingen

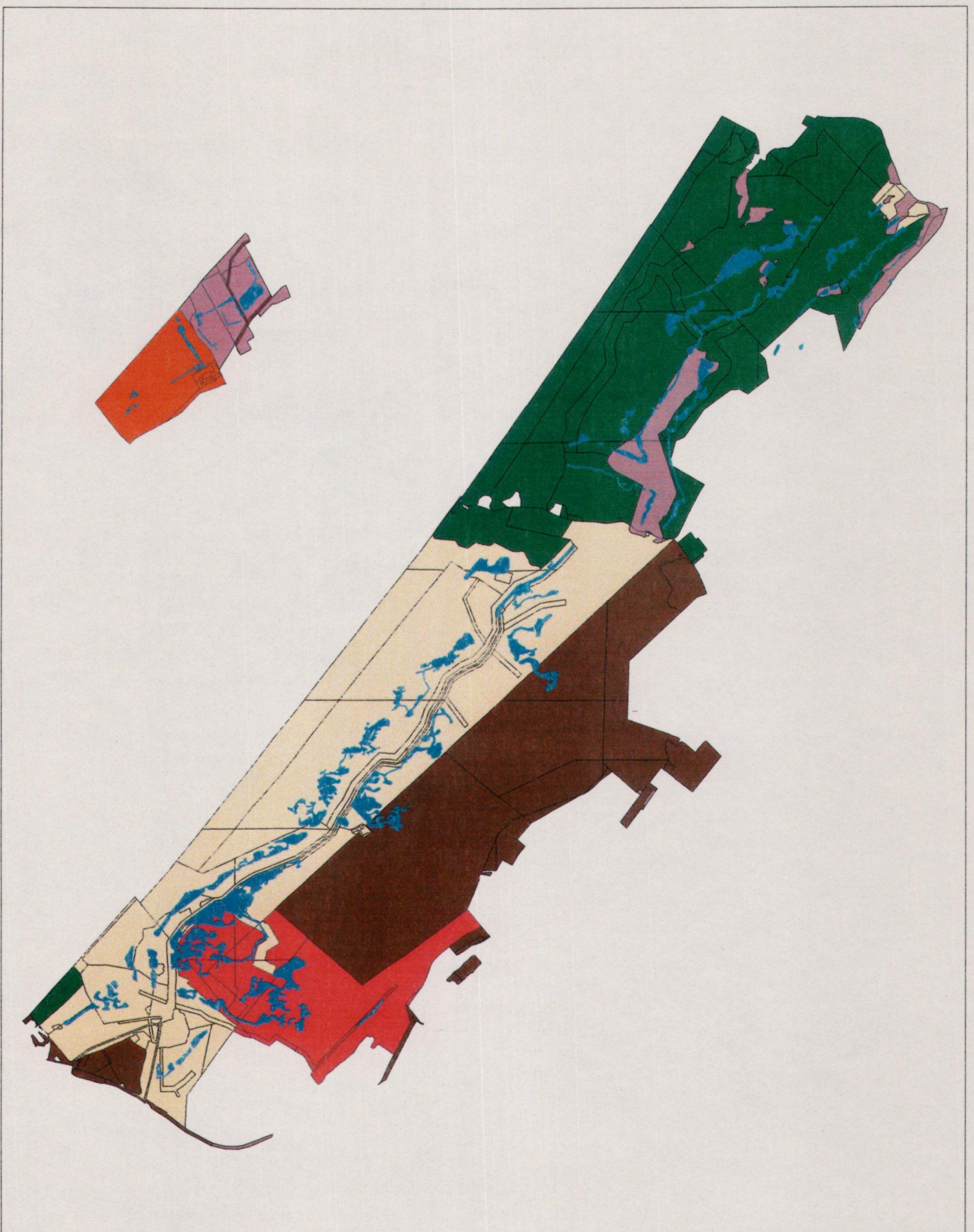
De gekozen doelstellingen zijn uitgewerkt in een zoneringskaart van het gehele plangebied (zie figuur 2). Hierin hebben de verschillende functies een plaats gekregen uitgaande van het huidige gebruik. In de beheersvisie staat het vergroten van de bestaande natuurkernen voorop. In deze gebieden is de natuur volledig richtinggevend. In de aangrenzende gebieden wordt gezocht naar verweving van functies. Hierbij staat optimalisatie ofwel het combineren van de verschillende functies centraal.

Nieuw is de insteek om functies meer met elkaar te verweven. In het verleden werden met name recreatie en waterwinning ruimtelijk bijna geheel gescheiden van elkaar. Gevolg was dat de beide functies een relatief zware claim legden op de natuur. Om die reden werd met name recreatie als een last ervaren ondanks het maatschappelijk belang ervan. Maar ook de waterwinning nam en neemt nog steeds veel "natuurruimte" in beslag. De afgelopen jaren was het natuurbeleid dan ook gericht op beperking van de invloed van de waterwinning. Deze trend zal worden voortgezet met als doel de natuurkernen te vergroten.

Speerpunten

Natuur

De maatregelen ter bevordering van de natuurkwaliteit bestaan vooral uit het beperken van negatieve invloeden en het versterken van natuurlijke processen. Zo zullen aangeplante boomsoorten als populieren, dennen en abelen verder teruggedrongen worden ten gunste van de duingraslanden. Tevens wordt gestreefd naar een vermindering van de omvang van de natuurlijke struwelen, vooral van duindoorns die de laatste 40 jaar enorm zijn toegenomen ten koste van de graslandvegetaties. Begrazing door grote grazers (Gallowaykoeien en Fjordenpaarden) zal ook in de komende planperiode voortgezet worden bij de succesvol gebleken bestrijding van vergrassing en het stimuleren van verstuingen. Door laatstgenoemde proces vindt natuurlijke verjonging plaats van het duin en zullen vegetaties en fauna in diverse stadia van successie in het gebied aanwezig blijven. Hierdoor blijft de diversiteit

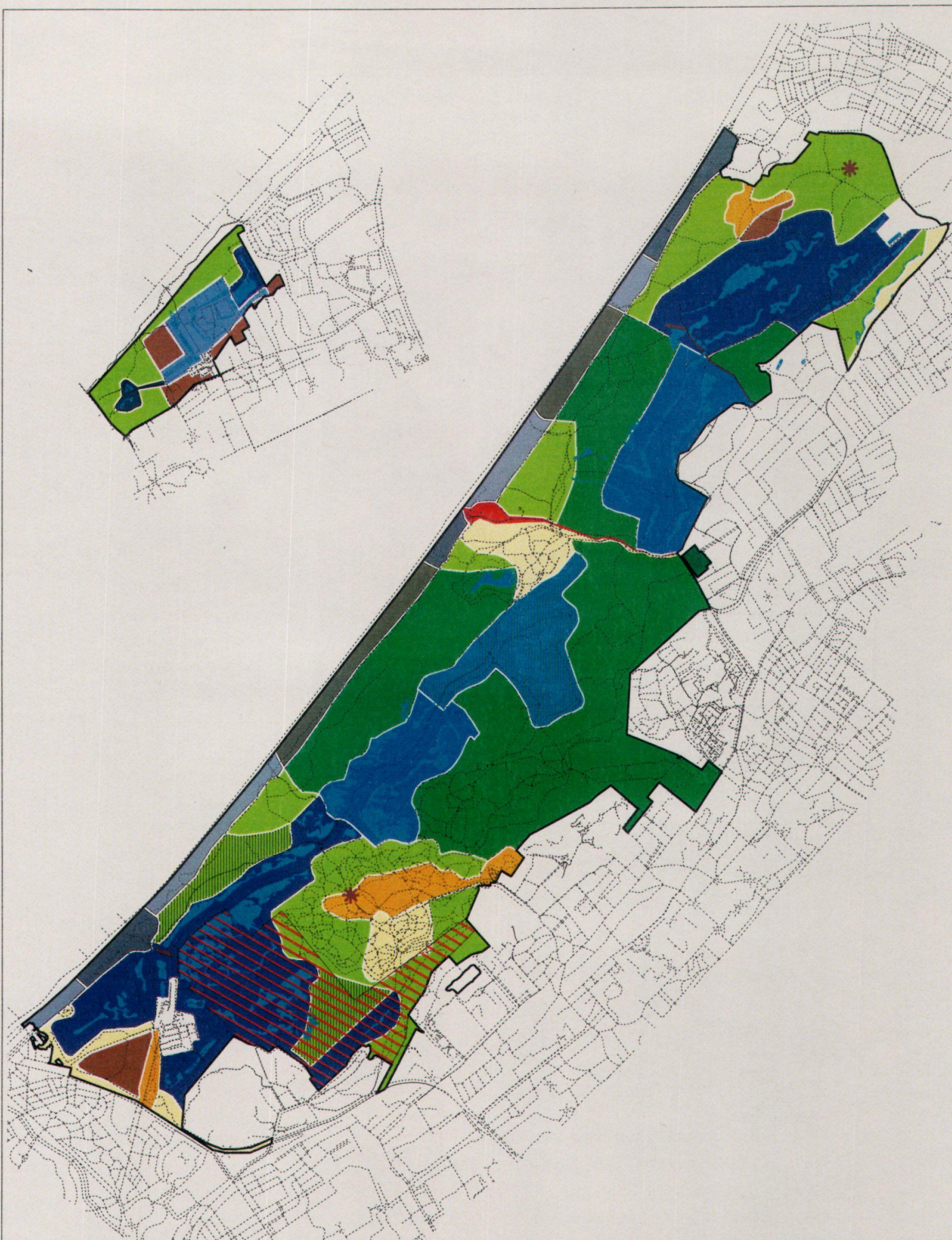

Figuur 1. Overzicht van eigendom en beheer in het plangebied van Berkheide, Meijndel en Solleveld

- Beheer DZH, eigendom Den Haag
- Beheer DZH, eigendom Domeinen
- Beheer DZH, eigendom Hoogheemraadschap Delfland
- Beheer DZH, eigendom DZH
- Beheer DZH, eigendom SBB
- Beheer SBB, eigendom SBB

0 300 600 900 1200 Meters

Bron: Natuurbedrijf, 1999

Figuur 2. Integrale zoneringskaart 2000 - 2009

De functies zijn niet overal even belangrijk. Met de volgorde van de letters worden hoofdfuncties (hoofdletters) en ondergeschikte functies (kleine letters) aangegeven.

0 300 600 900 1200 Meters
Bron: Natuurbedrijf, 2000.

	NLrwz		Lnrwz	N = Natuur L = Landschap R = Recreatie W = Waterwinning Z = Zeewering
	NRLwz		RNIwz	
	NR(W)lz		RLNwz	
	NL		ZLNRw	
	WNRlz		ZNRlw	
	WNrlz		OF	
	WLNrz		Lnrwz	
	(W)Nrlz		m	
	(W)NRlz			
	LNRwz			

---

in stand en zal deze zelfs kunnen toenemen. De beste plaats voor verstuiving is dicht bij zee omdat de wind daar de meeste kracht heeft. De huidige zeereep is een door mensenhanden opgeworpen rechte zanddijk met weinig natuurlijke kenmerken. Om een natuurlijk gevormde, gekerfde zeereep tot stand te brengen, zal in samenwerking met het Hoogheemraadschap onderzocht worden welke maatregelen genomen kunnen worden. Van de natte valleien zullen tijdens de planperiode de met riet veruigde kwelplassen afgeplagd worden. Echter ook die valleien die door intensief maaibeheer geen verruigd karakter hebben, zullen afgeplagd worden daar waar de ophoping van organische stof in de bodem verschraling door maaien steeds moeilijker maakt, een voorbeeld hiervan is de Libellenvallei.

Recreatie

De uitvoering van een aantal grote projecten zal de komende planperiode de aandacht opeisen van de beheerders maar ook van de bezoekers van de duinen. Voorbeelden hiervan zijn de aanpassing van de recreatieve inrichting van de vallei Meijendel, de stadsranden nabij Scheveningen en Katwijk en de (nieuwe) recreatieve ontsluiting van het duingebied Solleveld. Hierbij zal gestreefd worden naar verbetering van de recreatieve kwaliteit van het gebied en vergroting van de mogelijkheden voor de natuurgerichte bezoekers. Daarbij moet vooral gedacht worden aan het verbeteren van de wandelmogelijkheden, een betere informatieverstrekking over het gebied en van een betere bereikbaarheid van de verschillende recreatiezones. Nieuw hierbij is dat ook gebruik gemaakt zal worden van de infiltratiegebieden zoals bijvoorbeeld in zuid-Meijendel.

Waterwinning

Er zijn in het beheersplan een aantal projecten geformuleerd om de invloed van de waterwinning verder te beperken. Hierbij moet gedacht worden aan verdergaande regeneratie - het verwijderen van infrastructuur ten gunste van natuur - maar ook het meer natuurlijk inrichten en beheren van de resterende waterwinzones. Zo zal de Ganzenhoekpan (ten zuiden van de Wassenaarse slag) met bijbehorende winning uit bedrijf genomen worden en zal onderzocht worden in hoeverre noord-Meijendel geheel vrijgemaakt kan worden van waterwinning. Ter compensatie van regeneratie zal de waterwincapaciteit in Solleveld worden uitgebreid. Hierbij wordt het infiltratiegebied kleiner gemaakt maar de winning verbeterd en de natuurkwaliteit van de infiltratieplassen vergroot door natuurvriendelijke inrichting. Voor de resterende infiltratie- en waterwingebieden zullen eveneens plannen opgesteld worden om de natuurkwaliteit te verbeteren. Maatregelen waaraan gedacht moet worden, zijn het verwijderen van slib van de bodem van de plassen, natuurvriendelijk inrichten van plasoevers, het volgens een natuurlijke verloop laten fluctueren van plaspeilen en het landschappelijk herstellen van vergravingen ter plaatse van winningen.

De beheerders van Berkheide, Meijendel en Solleveld zijn met dit nieuwe plan klaar voor de toekomst!